

ERBAA'DA YAŞAYAN 2.VE 3. KUŞAK MÜBADİLLERİN MÜBADELEYE DAİR METAFORİK ALGILARI

Doç. Dr. Hüseyin MERTOL

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

huseyin.mertol@gop.edu.tr

ORCID:0000-0001-8048-0814

Murat TEZ

murattez0@gmail.com

ORCID:0000-0002-8947-4135

Kübra DURAN

Kubradurann1@gmail.com

ORCID:0000-0002-5285-4927

Ganze MERTOL

akkayagamze@hotmail.com

ORCID:0000-0001-9937-7841

ÖZ

Bu çalışma, kırsal ve kentsel kesimde yaşayan mübadillerin göç kavramının alt başlığı olan mübadelenin zihinlerinde nasıl bir yer edindiğini öğrenmek amacıyla yapılmış bir çalışmadır. Çalışmanın temel amacı ikinci ve üçüncü kuşak mübadillerin, mübadeleye dair algılarını metafor yöntemiyle belirlemektir. Çalışmada mübadillerin mübadele olgusuna nasıl anlamlar yüklediği, bu anlamları hangi metafor ile betimledikleri ve oluşan metaforların hangi kategorilere yerleştirildiği araştırılmıştır. Bu çalışmada mübadillere “Mübadele.....gibidir. Çünkü...” gibi soru sözlü olarak aktarılmış bu yolla mübadillerin mübadeleye hangi metafor üzerinden anlam yüklediği anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yönteminden olan ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma Tokat'ın Erbaa ilçesindeki mübadiller ile yürütülmüş olup 50 kişilik bir örneklem grubu belirlenmiştir. 22 tanesi 2.kuşak mübadil, diğer 28 tanesi 3.kuşak mübadildir. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda mübadele kavramı ile alakalı 22 tane metafor oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforlar toplam 4 tema altında toplanmıştır. En fazla oluşturulan metafor sırasıyla; üzüntü (5), korku (5) ve savaş (4) metaforları olmuştur.

Mübadillerin mübadeleye dair algıları genel anlamı ile olumsuz metaforlar ile ifade edilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mübadele, Mübadil, Metafor, Göç

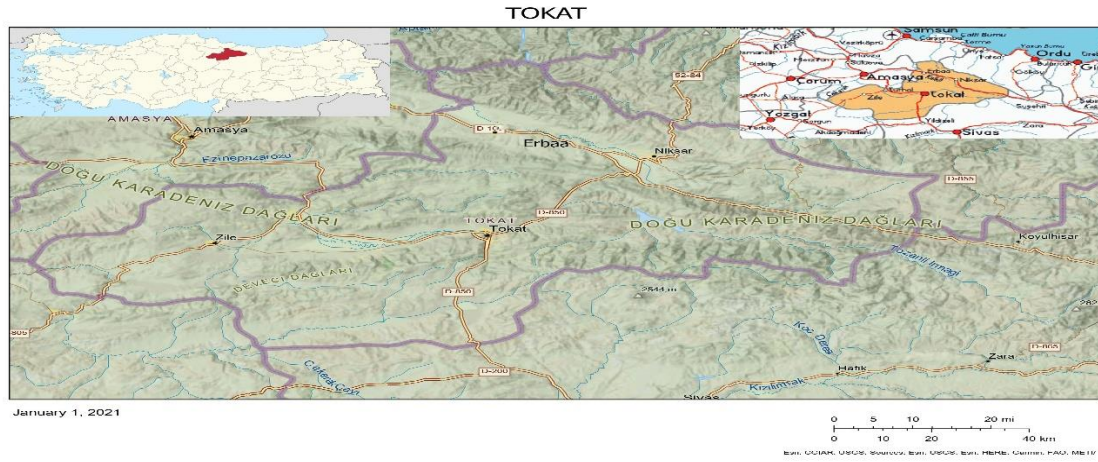
METAPHORIC PERCEPTIONS OF THE 2ND AND 3RD GENERATION OF EXCHANGEES¹ (REFUGEES) LIVING IN ERBAA REGARDING THE POPULATION EXCHANGE

Abstract

This study is carried out to find out how the refugees living in rural and urban areas have a place in the minds of the population exchange, which is the subtitle of the concept of migration. The main purpose of the study is to determine the perceptions of the second and third generation immigrants about exchange with the metaphor method. In the study, it has been investigated how the exchangees attribute meanings to the phenomenon of exchange, with which metaphors they describe these meanings and in which categories the formed metaphors are placed. In this study, it is like "Exchange for the refugees. Because the question such as "... " was conveyed verbally, in this way, it was tried to be understood through which metaphor the exchange people gave meaning to the exchange. Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used as a method in the study. The criterion, which is one of the purposeful sampling method, was determined according to the sampling method of the study group. The research was carried out with the immigrants in Erbaa district of Tokat and a sample group of 50 people was determined. 22 of them are 2nd generation immigrants, the other 28 are 3rd generation immigrants. Content analysis was used in the analysis of the data. As a result of the research, 22 metaphors related to the concept of exchange were created. The metaphors created were grouped under 4 themes in total. The most created metaphor, respectively; metaphors of sorrow (5), fear (5), and war (4). In general, the perceptions of the exchangees about the population exchange are expressed with negative metaphors.

GİRİŞ

Çalışmanın yapıldığı Tokat'ın Erbaa ilçesinde kısa bir bilgi vermek gerekirse; ilçenin kuzeyinde Karınca Dağları güneyinde Sakarat Dağları yer almaktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği yaklaşık 245 metredir. İlçe toprakları Tozanlı Çayı ve Kelkit Irmağı ile sulanmakta olup toprakları oldukça verimlidir." Erbaa" kelimesinin anlamı Arapçada dört demektir. Erek, Karayaka, Sonusa (Uluköy) ve Taşabat (Taşova) nahiyelerinin hepsine birden Nevahi-i Erbaa yani "dört nahiye" deniliyordu. İlçe Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde 1872 yılında ilçe kimliği kazanmıştır. Tokat'ın nüfus bakımından en kalabalık ilçesi olan Erbaa'nın son nüfus sayımına göre nüfusu 70.100 kişidir. Erbaa ilçesine ait konum haritası Şekil-1'deki haritada gösterilmiştir.

Şekil 1: Tokat/Erbaa Lokasyon Haritası

Fotoğraf 1: Tokat/Erbaa'nın Kuşbakışı Görünümü

İnsanların dün, bugün ve gelecekteki mekanlar arası yer değişimi “göç” kavramı ile tanımlanabilir. Göçün nedenlerini ise isteğe bağlı veya zorunlu nedenlere bağlı olmak üzere iki kısım halinde toplayabiliriz. Zorunlu göçlerin belki de en zor olanı, içinde en fazla hüznü bulandıran göç türü mübadele göçüdür. Mübadelenin kelime anlamı “değişim” olarak tanımlanmaktadır. Mübadil kelimesinin anlamı ise bir başka kişinin yerine getirilmiş, mübadele edilmiş demektir. (Çetin, 2010: 149) 30 Ocak 1923'te imzalanan Türk-Rum Mübadele Antlaşmasına göre Yunanistan'daki Türkler ile Anadolu'daki Rumlar karşılıklı olarak yer değiştirecekti. Bu sadece insanların mübadelesi değil aynı zamanda hayvanların ve malların da yer değiştirmesi olayıdır. İllere göre mübadil dağılımına baktığımızda 1927 yılı verilerine göre Tokat iline 8.218 mübadil yerleştirilmiştir.

Metafor özellikle edebi incelemelerde yer alan mecaz anlatımdır. Bir olayı ya da nesneyi anlatırken doğadan ve başka bir şeyden alınan güzel bir benzetme olarak söylenebilir. Genellikle güzel olanı anlatırken başka alanda güzelliği ile bilinen bir şeye atıfta bulunmak

metafor olarak nitelendirilmektedir. Metafor anlatımı zorlaştırırken, aynı zamanda sanatsal bir ifade de kazandırmaktadır. Bireyler mübadeleyi tanımlarken ya da açıklarken zihinlerinde oluşan şekilleri mecazi yolla yani metafor ile ifade edebilmektedir. Bireylerin bir konu ile ilgili algı yapısını ortaya çıkarmak için metafor yöntemi oldukça sonuç veren bir yöntemdir. Metaforlar, kişilerin kendi iç dünyalarını anlama ve yapılandırılmalarına yönelik zihinsel bir kavram oluşturma mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır. (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Metafor kavramı ile anlatılmak istenen bir kavram, olgu veya olayın daha farklı kavram, olgu veya olaylarla benzer yanlarının ortaya konularak açıklanmasıdır (Oxford ve diğer., 1998). Bunun yanı sıra metaforlar, açıklanması istenen olguların daha gerçekçi veya tecrübe edilmiş olgularla aralarında mukayese yapmayı ve daha az bilinen olgulara ilişkin anlayış geliştirilmesini sağlarlar (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006).

Metaforların bilim açısından etkililiğinde ise sade bir şekilde ifade edilemeyecek sözleri ifade edebiliyor olması ön plana çıkmaktadır (Draisma, 2007). Metaforlar, bilimsel kavramları karışık ifadeler yerine daha basit ama vurgulu ve daha öznel ifadelerle betimlenmesine katkı sağlamaktadır (Aubusson, 2002; Girmen, 2007). Metaforların faydalarından biri de öğretici ve öğrenen kişilere yol göstermesidir (Sternberg, 2008). Anlaşılması zor ifadelerin benzetmelerden faydalanılarak daha çok bilinen ifadelerle ilişkilendirilmesi öğrenmelerde karşımıza gelmektedir. (Geçit ve Gencer, 2011).

Göç kavramına ait algıların ortaya çıkmasında bazı çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları Tuna (2013), Çepni (2013), Çetin, Kılcan, Güneş ve Çepni (2015) ve Tıkman, Yıldırım ve Şentürk (2017) 'ün çalışmalarıdır. Ancak yapılan literatür taraması sonucunda mübadele/mübadil kavramına ilişkin algıların ortaya konmasına yönelik çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla, özellikle mübadillerin yaşadığı Tokat/Erbaa ilçesinde yaşayan mübadillerin "mübadele" kavramına ilişkin algılarının tespit edilmesine yönelik bir çalışma yapılması gerekli görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın nihai amacı Tokat/ Erbaa yöresinden yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak mübadillerin mübadeleye ilişkin algılarını metafor yöntemi ile açığa çıkartma çalışmasıdır. Mübadeleye dair algılarını kategorize ederek tasniflemek de çalışmanın bir başka önemli amacıdır. Ayrıca literatür taraması yapıldığında göç ile alakalı metafor çalışmalarının mevcut olduğu gözlemlenirken mübadeleye dair bir metafor çalışmasına rastlanılmamıştır. Bu sebepten dolayı yaptığımız çalışmanın alana katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Yapılan çalışmada, Erbaa'da yaşayan mübadillerin "mübadele" kavramına yönelik fikirlerini beyan etmek amacıyla oluşturdukları metaforları ve bu metaforları hangi sebeplerden ötürü belirlediklerini derinlemesine açıklamaya olanak sağladığı için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni olarak ele alınmıştır. Olgubilim deseni, çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilen, farkında olunan ama

derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanır ve şahsa tamamıyla yabancı olmayan bu olguların detaylı bir şekilde analiz edilmesinde (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 78) kullanılır. Bu çalışmada zorunlu olarak mübadeleye maruz kalan mübadillerin ikinci ve üçüncü kuşak akrabalarının mübadele olgusuna yükledikleri düşüncelerin gün yüzüne çıkarılmasını sağlayacağından “olgubilim deseni” seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Tokat’ın Erbaa ilçesi ve bu ilçeye bağlı Endikpınar köyü ile Demirtaş köyünde yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak mübadilleridir. Araştırma grubunun sayısı 50 kişi olarak belirlenmiştir. 50 kişilik çalışma grubunun 22 tanesi ikinci kuşak iken geri kalan 28 tanesi üçüncü kuşak mübadil grubudur. 50 kişilik çalışma grubunun cinsiyet dağılımı ise 17 tane kadın 33 tane erkek nüfustan oluşmaktadır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo-1’de yer verilmiştir.

Kuşak	Kadın	Erkek	Toplam	Yüzdellik dilim
2. Kuşak	7	15	22	%44
3. Kuşak	10	18	28	%56
Toplam	17	33	50	%100

Tablo 1: Çalışma Grubunun Demografik Analizi

Veri Toplama Analizi

Araştırmada ele alınan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Gözlemden çok çözümlenme yöntemi olan içerik analizi, mevcut verileri özetleyip tasnif ederek bir şekle dönüştüren yöntemdir. Verilerin analizinde frekans olarak mübadillerin sayısı alınmış olup, “f” kodlara ait frekansı ifade etmektedir.

BULGULAR

Bu kısımda Erbaa’da yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak mübadillerin mübadeleye dair oluşturdukları metaforlar yer almaktadır. Çalışmanın ilk aşamasında Tablo 1’de gösterildiği gibi elli kişilik bir çalışma grubu belirlenmiştir. İkinci aşamada ise Tablo 2’de gösterildiği gibi mübadillerin belirttiği benzer özellikteki metaforları gruplandırılmıştır. Üçüncü aşamada ise benzer özellikteki metaforlar kategorize edilerek gruplandırılmıştır.

Sıra No	Oluşturulan metafor	f	Yüzdellik Dilim
1	Üzüntü	5	%10
2	Korku	5	%10
3	Savaş	4	%8
4	Memleket	3	%6
5	Yoksulluk	3	%6
6	Kuş	3	%6
7	Mektup	3	%6
8	Ölüm	3	%6

9	Vapur	2	%4
10	Ayrılık	2	%4
11	Çaresizlik	2	%4
12	Vuslat	2	%4
13	Umut	2	%4
14	Göç	2	%4
15	Yağmur	2	%4
16	Kelebek	1	%2
17	Yeni Doğan Bebek	1	%2
18	Araf	1	%2
19	Fırtına	1	%2
20	Göl	1	%2
21	Kurtuluş	1	%2
22	Topraksız bitki	1	%2
Toplam	-----	50	%100

Tablo 2: Oluşturulan Metafor Listesi

Çalışma sonucunda mübadele kavramı ile alakalı 22 tane metafor oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Mübadillerin en çok oluşturdukları metafor algılarının üzüntü (5), korku (5) ve savaş (4) metaforlarıdır. Mübadillerin kuşak farkına göre oluşturdukları metafor algıları Tablo 3 ve Tablo 4 gösterilmiştir. İkinci kuşak mübadillerin metaforları Tablo 3'te üçüncü kuşak mübadillerin metaforları ise Tablo 4'te yer almıştır.

Sıra No	Oluşturulan metafor	F	Yüzdeler Dilim
1	Üzüntü	3	%6
2	Korku	3	%6
3	Savaş	2	%4
4	Memleket	2	%4
5	Kuş	2	%4
6	Umut	2	%4
7	Mektup	2	%4
8	Fırtına	1	%2
9	Göl	1	%2
10	Kelebek	1	%2
11	Vapur	1	%2
12	Çaresizlik	1	%2
13	Umut	1	%2
Toplam	-----	22	%44

Tablo 3: İkinci Kuşak Mübadillerin Oluşturdukları Metaforlar

Tablo 3'ü incelediğimizde ikinci kuşak mübadillerin metafor algıları çeşitlilik göstermekle beraber üzüntü (3) ve korku (3) metaforlarının fazla olduğunu gözlemekteyiz.

Sıra No	Oluşturulan Metafor	f	Yüzdellik Dilim
1	Yoksulluk	3	%6
2	Ölüm	3	%6
3	Üzüntü	2	%4
4	Korku	2	%4
5	Savaş	2	%4
6	Ayrılık	2	%4
7	Vuslat	2	%4
8	Göç	2	%4
9	Yağmur	2	%4
10	Topraksız Bitki	1	%1
11	Kurtuluş	1	%1
12	Araf	1	%1
13	Yeni Doğan Bebek	1	%1
14	Umut	1	%1
15	Çaresizlik	1	%1
16	Vapur	1	%1
17	Mektup	1	%1
18	Kuş	1	%1
19	Memleket	1	%1
Toplam	-----	28	%56

Tablo 4: Üçüncü Kuşak Mübadillerin Oluşturdukları Metaforlar

Tablo 4'ü incelediğimiz de ise üçüncü kuşak mübadillerin ikinci kuşak mübadillere göre oluşturduğu metaforların daha çeşitli olduğu söylenebilir. Üçüncü kuşak mübadillerin yoksulluk (3) ve ölüm (3) metaforlarının fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada mübadillerin oluşturduğu metaforlar ise belli bir tema altında toplanmıştır. Genel olarak 4 tema oluşturulmuş olup bunlara bağlı olarak ele alınmıştır. Mübadillerin oluşturmuş oldukları metaforlar, metaforu oluşturma nedenlerine göre tasnif edilmiştir. Bu nedenle farklı kişiler tarafından oluşturulan benzer metaforlardan bazıları farklı kategorilerde yer almaktadır. Örneğin, bazı mübadiller tarafından oluşturulan “kuş” metaforu hem “Mekân Değişimi olarak mübadele” hem de “İyi Bir Geleceğin Kaynağı olarak mübadele” başlıklı kategorilerde yer almıştır. Söz konusu temalara ilişkin bilgiler şu şekilde yer almaktadır:

1- *Mekân Değişimi Olarak Mübadele:* Bu tema başlığı altında toplanan metaforlar, mübadillerin duyuşsal bir anlam yüklemeksizin, mübadeleyi salt bir mekân değiştirme eylemi olarak gördüğü metaforlardan oluşmaktadır. Örneğin “Mübadele kuş gibidir. Çünkü kuşlarda günün sıcak memleketlere yazın ise bizim buralara gelmektedir” diye cevaplar verilmektedir.

Mekân Değişimi Olarak Mübadele temasına ait yer alan metaforlara Tablo 5'te yer verilmiştir.

<i>Tema</i>	<i>Metaforlar</i>	<i>Metafor Sayısı</i>	<i>Toplam Metafor</i>
Mekân Değişimi Olarak Mübadele	Kuş (2), Mektup (1), Memleket (2), Göç (1), Kelebek (1),	5	7

Tablo 5: Erbaa'da yaşayan Mübadillerin Metaforik Algı Teması

2- *Olumsuzlukları Kaynağı Olarak Mübadele:* Söz konusu temadaki metaforlar mübadeleyi kötü yaşantıların ve olumsuz bir geleceğin kaynağı olarak gören bir algıya sahip metaforlardan oluşmaktadır. Örneğin " Mübadeleye katılan insanlar topraksız bitki gibidir. Çoğu insan zamanında vatan saydıkları toprakları bırakıp hiç bilmedikleri topraklara getirilmiştir. " diye cevaplar verilmektedir. Olumsuzlukları Kaynağı Olarak Mübadele temasına ait yer alan metaforlara Tablo 6'te yer verilmiştir.

<i>Tema</i>	<i>Metaforlar</i>	<i>Metafor Sayısı</i>	<i>Toplam Metafor</i>
Olumsuzlukların Kaynağı Olarak Mübadele	Üzüntü (5), Korku (5), Savaş (4), Yoksulluk (3), Ölüm (3), Ayrılık (2), Çaresizlik (2), Vuslat (1), Fırtına (1), Araf (1), Topraksız Bitki (1)	11	28

Tablo 6: Erbaa'da yaşayan Mübadillerin Metaforik Algı Teması

3- *İyi Bir Geleceğin Kaynağı Olarak Mübadele:* Bu temaya bağlı olarak oluşturulan metaforlar mübadeleyi kötü giden bir yaşantıdan kurtaran, iyi bir geleceğin aracı olarak nitelendiren metaforlardan oluşmaktadır. Örneğin "Mübadele yağmur gibidir. Çünkü yağmur bitkiler ve toprak için iyi bir şeyse mübadele bizim atalarımız için iyi bir gelecek gibidir." diye cevaplar verilmiştir. İyi Bir Geleceğin Kaynağı Olarak Mübadele temasına ait yer alan metaforlara Tablo 7'de yer verilmiştir.

<i>Tema</i>	<i>Metaforlar</i>	<i>Metafor Sayısı</i>	<i>Toplam Metafor</i>
İyi Bir Geleceğin Kaynağı Olarak Metafor	Kuş (1), Mektup (2), Vapur (1), Umut (2), Yağmur (2), Yeni Doğan Bebek (1), Kurtuluş (1), Göl (1), Kuş (1)	9	11

Tablo 7: Erbaa'da yaşayan Mübadillerin Metaforik Algı Teması

4-*Yoksunluğun Kaynağı Olarak Mübadele:* Bu temada yer alan metaforlar mübadeleyi yaşanılan yerden vazgeçme ve geçmişe duyulan hasret duygusu etrafında gerekçelendiren metaforlardan oluşmaktadır. Örneğin " Mübadele vapur gibidir. Çünkü vapur limandan ayrılırken bir daha o limana dönüp dönmeyeceği meçhuldür." diye cevaplar verilmiştir.

Yoksunluğun Kaynağı Olarak Mübadele temasına ait yer alan metaforlara Tablo 8’de yer verilmiştir.

<i>Tema</i>	<i>Metaforlar</i>	<i>Metafor Sayısı</i>	<i>Toplam Metafor</i>
Yoksunluğun Kaynağı Olarak Metafor	Memleket (1), Göç (1), Mektup (1), Vuslat (1), Vapur (1)	5	5

Tablo 8: Erbaa’da yaşayan Mübadillerin Metaforik Algı Teması

Fotoğraf 2: Erbaa Mübadillerinin Yaşadığı Endikpınar Köyü

Fotoğraf 3: Erbaa Mübadillerin Ev Mimari Yapısı

Fotoğraf 4: Erbaa'da yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak mübadiller

SONUÇ

Çalışma sonucunda elde edilen metaforlar ‘mübadele’ kavramının Erbaa'da yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak mübadiller tarafından nasıl algılandıklarını belirlemek amacıyla ipucu özelliği taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmaya katılan 50 kişilik mübadil grubundan 22 tane farklı metafor elde edilmiştir. Elde edilen 22 tane metafor ‘*Mekân Değişimi Olarak Mübadele, Olumsuzlukları Kaynağı Olarak Mübadele, İyi Bir Geleceğin Kaynağı Olarak Mübadele, Yoksunluğun Kaynağı Olarak Mübadele*’ olmak üzere bu 4 tema altında toplanmıştır. En çok oluşturulan metaforlar ise üzüntü (5), korku (5) ve savaş (4) metaforları olmuştur.

Metaforlara bakıldığında genel olarak olumsuz metaforların hâkim olduğunu söylemek mümkündür. Bunun ana nedeni ise mübadeleye katılan atalarının Rumeli'de zorluklara maruz kalması, mübadele esnasında birçok insanın yolda hastalanıp ölmesi ve buralara geldiklerinde birçok olumsuz duruma maruz kalmaları oldukça etkili olmuştur.

Oluşturulan olumsuz metaforların daha çok ikinci kuşak mübadillerde ortaya çıktığı söylenebilir. Bunun sebebi olarak ise bu yaş grubunun hem yaşça büyük olması hem de atalarından dinledikleri olumsuz anıların akılda daha fazla kalması etkili olmuş olabilir.

ÖNERİLER

Erbaa'daki mübadillere yapılmış olan bu araştırmanın daha geniş kapsamlı olması için birkaç il merkezinde de yapılabilir. Katılımın geniş olması metaforları karşılaştırmak için daha güzel bir yöntem olabilir.

Bu çalışmada genellikle maddi durumu orta/kötü insanlarla yapılmıştır. Metaforların çeşitlilik göstermesi ve karşılaştırılma durumunun daha sağlıklı olması için durumu iyi olan mübadiller ile de yapılması gerekmektedir.

Ulusal düzeyde mübadillerin farklı bölgelerde yaşayan mübadillerin oluşturduğu metaforlar çeşitlilik gösterebilir. Bu nedenden ötürü farklı bölgelerde yaşayan mübadillerin metafor algıları araştırılarak karşılaştırma durumu daha sağlıklı olabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(171), 100-108.
- Aubusson, P. (2002). Using metaphor to make sense and build theory in qualitative analysis, *The Qualitative Report*, 7(4), 24-37.
- Çepni, O. (2013). *Sosyal bilgiler öğretimi programında yer alan coğrafi kavramlara ilişkin öğrenci algılarının İncelenmesi*. (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Çetin, T., Kılcan, B., Güneş, C. ve Çepni, O., (2015). Examining Secondary School Students Perceptions of the Concept of Migration A Qualitative Study. *International Journal of Education*, 7(3), 97-120
- Draaisma, D. (2007). *Bellek metaforları: zihinle ilgili fikirlerin tarihi* (Çev. G. Koca). Metis.
- Geçit, Y. ve Gencer, G. (2011). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A. ve Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26, 3-50.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). *Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6(2), 461-522.
- Sterenber, G. (2008). Investigating teachers' images of mathematics. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 11(2), 89- 105.
- Tuna, F. (2013). What do students have in their mental maps about the concept of migration an analysis from Turkey. *The International of Social Sciences*, 9(1), 62-70.
- Yıldırım, A., H. Şimşek (2016) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık.